

Notă de informare privind jurisprudența Curții – Nr. 126

Ianuarie 2010

Parohia Greco-Catolică Sâmbăta Bihor împotriva României – 48107/99

Hotărârea din 12.1.2010 [Secția a III-a]

Art. 6

Procedură civilă

Art. 6 § 1

Accesul la o instanță

Limitarea dreptului de acces la o instanță al unei biserici într-un litigiu împotriva altei biserici: *încălcare*

Art. 14

Discriminare

Limitarea dreptului de acces la o instanță al unei biserici greco-catolice într-un litigiu împotriva unei biserici ortodoxe: *încălcare*

În fapt – Reclamanta este o biserică catolică de rit oriental (greco-catolică sau uniată) din parohia Sâmbăta. În 1948, în urma dizolvării cultului uniatic, biserica din Sâmbăta în care oficia slujba preotul uniatic a fost transferată ortodocșilor. În 1990, după căderea regimului comunist, cultul uniatic a fost din nou recunoscut oficial prin Decretul-lege nr. 126/1990, care prevedea că situația bunurilor în litigiu, precum în cazul Bisericii din Sâmbăta, va fi soluționată de comisii mixte constituite din reprezentanți ai cultelor uniatic și ortodox. Încercarea de a constitui o comisie mixtă la Sâmbăta a eșuat, iar reprezentanții cultului ortodox s-au opus propunerii de a oficia alternativ serviciul religios al celor două culte, în biserica respectivă. Aceștia au susținut că edificiul religios era proprietatea lor de mai mulți ani de zile și că greco-catolicii ar putea construi o biserică, dacă le-ar fi necesară. În 1996, reclamanta a solicitat instanței să dispună ca ortodocșii din Sâmbăta să îi permită să officieze serviciul religios în biserica parohială. Instanța a decis că, în lipsa unui lăcaș de cult pentru uniati, refuzul ortodocșilor reprezenta un abuz. Instanța a dispus ca serviciile religioase să fie oficiate alternativ, într-o manieră echitabilă. În 1998, curtea de apel a declarat cererea reclamantei inadmisibilă.

În drept – art. 6 § 1: acțiunea reclamantei intra sub incidența art. 6 § 1 pe latura sa civilă întrucât urmărea recunoașterea dreptului său de a folosi un imobil, drept cu caracter patrimonial. Prin hotărârea sa definitivă din 1998, în temeiul Decretului-lege nr. 126/1990, curtea de apel a respins acțiunea reclamantei pe motiv că litigiile privind un drept de proprietate asupra sau de folosință a unui lăcaș religios nu intrau în competența instanțelor, ci în competența exclusivă a comisiilor mixte. Or, nu există nicio îndoială că respectiva comisie mixtă prevăzută de Decretul-lege nr. 126/1990, formată din reprezentanții celor două comunități religioase, nu poate fi considerată drept o „instanță” în sensul art. 6 § 1 din Convenție. Curtea poate admite că o astfel de limitare urmărea un scop legitim, și anume protejarea păcii sociale. În ceea ce

privește proporționalitatea, este necesar să fie examinată mai întâi incidența, asupra dreptului reclamantei de acces la o instanță, a caracterului obligatoriu al procedurii prealabile și, apoi, pe aceea a domeniului de aplicare a controlului exercitat de instanță. În speță, reclamanta a urmat procedura prealabilă prevăzută de Decretul-lege nr. 126/1990. Astfel, cu ocazia singurei reuniuni a reprezentanților celor două culte, aceasta a solicitat partajarea folosinței, pentru oficierea serviciului religios, a bisericii care îi aparținea înainte de 1948 și s-a lovit de un refuz al majorității ortodoxe. Or, legea în vigoare în perioada respectivă nu reglementa nici procedura care trebuia urmată pentru convocarea unei comisii mixte, nici pe cea care trebuia urmată de o comisie pentru adoptarea unei decizii. Nicio dispoziție legală obligatorie nu impunea părților să organizeze sau să participe în aceste comisii. În plus, nu era prevăzut niciun termen pentru adoptarea unei decizii de către o comisie mixtă. Aceste lacune legislative au favorizat o procedură prealabilă dilatorie care, ținând seama de caracterul său obligatoriu, putea bloca *sine die* dreptul reclamantei de acces la o instanță.

De asemenea, controlul jurisdicțional la care putea fi supusă orice decizie a acestei comisii era limitat la verificarea respectării criteriilor stabilite prin lege, care vizau în principal respectarea voinței majorității. Prin urmare, controlul exercitat de instanță nu era suficient în sensul art. 6 § 1. În plus, deși acțiunea reclamantei a fost declarată inadmisibilă de curtea de apel după un control limitat, alte instanțe au recurs, în timpul aceleiași perioade, la un control jurisdicțional complet al contestațiilor cu care erau sesizate. Limitarea impusă prin lege în privința dreptului de acces la o instanță pentru litigii de acest tip nu apărea ca fiind necesară anumitor instanțe naționale. Astfel, o excludere generală din competența instanțelor a litigiilor precum cel în speță este în sine contrară dreptului de acces la o instanță garantat prin art. 6. În plus, Curtea apreciază că sistemul de soluționare a conflictelor prealabile, introdus prin Decretul-lege nr. 126/1990 nu era suficient reglementat și că respectivul control jurisdicțional asupra deciziei comisiei mixte nu era adecvat. Reclamanta nu a beneficiat așadar de un drept efectiv de acces la o instanță.

Concluzie: încălcare (unanimitate).

Art. 14 coroborat cu art. 6 § 1: diferența de tratament care a adus atingere exercitării de către reclamantă a dreptului său de acces la o instanță a fost motivată prin apartenența sa la cultul greco-catolic. Deși, la momentul respectiv, problema restituirii lăcașurilor de cult și a altor imobile care aparținuseră bisericii uniune înainte de a fi interzisă se pune la o scară destul de importantă și era o chestiune delicată din punct de vedere social, nu este totuși mai puțin adevărat că instanțele naționale au interpretat Decretul-lege nr. 126/1990 în mod contradictoriu, uneori refuzând, alteori acceptând să se pronunțe cu privire la litigii deduse în fața lor de parohii greco-catolice, astfel încât reclamanta a fost tratată în mod diferit în raport cu alte parohii care au avut litigii similare. Prin urmare, diferența de tratament la care a fost supusă reclamanta nu a avut nicio justificare obiectivă și rezonabilă.

Concluzie: încălcare (unanimitate).

Art. 41: 15 000 EUR pentru toate prejudiciile.

Apăsați aici pentru a accesa *Note de informare privind jurisprudența* (Notes d'information sur la jurisprudence)